Átrendezve:

$$\sin\alpha - 0{,}09 - \left(\frac{\sin^2\alpha}{4} + \frac{\cos^2\alpha}{4}\right) = 0{,}3\cos\alpha.$$

Kihasználva, hogy $\sin^2\alpha + \cos^2\alpha = 1$, kapjuk, hogy $\sin\alpha - 0{,}34 = 0{,}3\cos\alpha$.

($*$) Ismét négyzetre emelünk:

$$\sin^2\alpha - 0{,}68\sin\alpha + 0{,}1156 = 0{,}09\cos^2\alpha.$$

$\cos^2\alpha = 1 - \sin^2\alpha$ helyettesítéssel:

$$1{,}09\sin^2\alpha - 0{,}68\sin\alpha + 0{,}0256 = 0,$$

$$\sin\alpha_{1,2} \approx \frac{0{,}68 \pm \sqrt{0{,}68^2 - 4\cdot 1{,}09\cdot 0{,}0256}}{2\cdot 1,09} = \frac{0{,}68 \pm \sqrt{0{,}350\,784}}{2{,}18} \approx \frac{0{,}68 \pm 0{,}5923}{2{,}18}.$$

Azaz $\sin\alpha \approx 0{,}5836$, tehát $\alpha \approx 35{,}705^\circ$, vagy $\sin\alpha \approx 0{,}0402$, tehát $\alpha \approx 2{,}306^\circ$.

Ez utóbbi a második négyzetre emelésnél keletkezett hamis gyök (a négyzetre emelés előtt az egyenlet bal oldala negatív, a jobb oldala pozitív). Előbbi érték viszont valóban megoldása a feladatnak, hiszen könnyű meggyőződni róla, hogy ebben az esetben mindkét négyzetre emelésnél az egyenlőség mindkét oldala pozitív.

Tehát $\alpha \approx 36^\circ$ esetén lesz a mozdony áramszedőjének csúcsa éppen 1 méter magasan.

II. megoldás a ($*$)-gal jelölt résztől kezdve:

$$\sin\alpha - 0{,}3\cos\alpha = 0{,}34.$$

$\sqrt{1^2 + 0{,}3^2} = \sqrt{1{,}09}(\approx 1{,}044)$-gyel osztva:

$$\frac{1}{\sqrt{1{,}09}}\sin\alpha - \frac{0{,}3}{\sqrt{1{,}09}}\cos\alpha = \frac{0{,}34}{\sqrt{1{,}09}}.$$

Mivel $\frac{1}{\sqrt{1{,}09}} \approx \cos 16{,}699^\circ$ és $\frac{0{,}3}{\sqrt{1{,}09}} \approx \sin 16{,}699^\circ$, ezért ez (az ismert addíciós tétel segítségével) így írható:

$$\sin\alpha\cos 16{,}699^\circ - \cos\alpha\sin 16{,}699^\circ = \sin(\alpha - 16{,}699^\circ) = \frac{0{,}34}{\sqrt{1{,}09}} \approx \sin 19{,}006^\circ,$$

ahonnan (mivel α hegyesszög) $\alpha - 16{,}699^\circ \approx 19{,}006^\circ$, azaz $\alpha \approx 35{,}705^\circ$.

Koncz Levente
Budapest

C gyakorlat megoldása

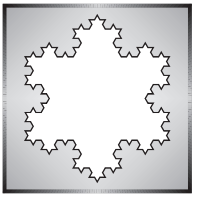

C. 1404. *Az ABC egyenlő szárú háromszög AB alapjának F felezőpontjából a BC oldalra bocsátott merőleges talppontja D. Az FD szakasz felezőpontja G. Mutassuk meg, hogy AD merőleges CG-re.*

I. megoldás. Legyen E a BD szakasz felezőpontja. Mivel G az FD szakasz a felezőpontja, azért EG a BDF háromszögnek középvonala, és így $EG \parallel BF$. Mivel BF merőleges CF-re, azért EG is merőleges CF-re (*1. ábra*).

Továbbá, mivel FD merőleges BC-re, EG pedig CF-re, azért a G pont az FEC háromszög magasságpontja. Ebből következik, hogy CG merőleges az EF szakaszra.

Az ABD háromszögben E a BD oldal, F pedig az AB oldal felezőpontja, így EF az ABD háromszög középvonala, amiből következik, hogy $EF \parallel AD$.

Mivel CG merőleges EF-re, azért merőleges az EF-fel párhuzamos AD szakaszra is.

Szillágyi Éva (Újvidék, Jovan Jovanović Zmaj Gimn., 11. évf.)

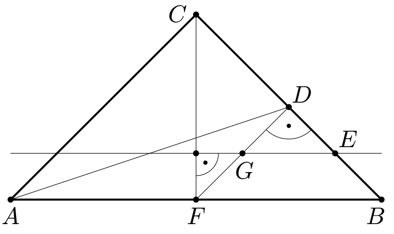

1. ábra

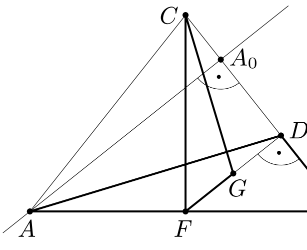

2. ábra

II. megoldás. $AFC\sphericalangle = BFC\sphericalangle = 90°$. Az A pontból állítsunk merőlegest a BC oldalra, talppontját nevezzük A_0-nak.

$ABC\sphericalangle = CFD\sphericalangle$, mert merőleges szárú hegyesszögek. Így az AA_0B és a CFD derékszögű háromszögeknek két szöge is megegyezik, így hasonlóak. Az AB oldal merőleges a CF-re, ha ezeket azonos szöggel forgatjuk azonos (pozitív vagy negatív) irányba, az általuk bezárt szög $90°$ marad (*2. ábra*).

Mivel F az AB oldal felezőpontja és $FD \parallel AA_0$, azért az FD az ABA_0 háromszög középvonala és D a BA_0 szakasz felezőpontja. Tehát AD az AA_0B háromszög A csúcsából a szemközti oldal felezőpontjába megy, hasonlóan a CG a CFD háromszög C csúcsából az FD felezőpontjába. Így az ABD háromszög hasonló a CFG háromszöghöz. Emiatt $BAD\sphericalangle = FCG\sphericalangle$. Tehát ha ezzel a szöggel forgatjuk el az AB, illetve a CF szakaszokat, melyekről tudjuk, hogy merőlegesek egymásra, akkor pontosan az AD szakasz, illetve a CG szakasz egyenesére jutunk, azaz ezek is merőlegesek egymásra.

Takács Réka (Budapest, Békásmegyeri Veres Péter Gimn., 11. évf.)

III. megoldás. Bizonyítandó, hogy az AD szakasz merőleges a CG-re. Vektorokkal ez úgy írható fel, hogy a skaláris szorzatuk 0, tehát $\overrightarrow{AD} \cdot \overrightarrow{CG} = 0$. Ezt szeretnénk belátni. Alakítsuk a bal oldalt:

$$\overrightarrow{AD} \cdot \overrightarrow{CG} = (\overrightarrow{AF} + \overrightarrow{FD}) \cdot \frac{\overrightarrow{CF} + \overrightarrow{CD}}{2} =$$

$$= \frac{\overrightarrow{AF} \cdot \overrightarrow{CF} + \overrightarrow{AF} \cdot \overrightarrow{CD} + \overrightarrow{FD} \cdot \overrightarrow{CF} + \overrightarrow{FD} \cdot \overrightarrow{CD}}{2}.$$

Tudjuk, hogy $\overrightarrow{AF} \perp \overrightarrow{CF}$ és $\overrightarrow{FD} \perp \overrightarrow{CD}$, tehát skaláris szorzatuk 0. Így a kifejezést tovább alakítva, az egyenlő lesz az alábbival:

$$\frac{\overrightarrow{AF} \cdot \overrightarrow{CD} + \overrightarrow{FD} \cdot \overrightarrow{CF}}{2} = \frac{\overrightarrow{AF}(\overrightarrow{CF} + \overrightarrow{FD}) + \overrightarrow{FD}(\overrightarrow{CB} + \overrightarrow{BF})}{2}.$$

Mivel $\overrightarrow{AF} \perp \overrightarrow{CF}$ és $\overrightarrow{FD} \perp \overrightarrow{CB}$, azért ez egyenlő az alábbival:

$$\frac{\overrightarrow{AF} \cdot \overrightarrow{FD} + \overrightarrow{FD} \cdot \overrightarrow{BF}}{2} = \frac{\overrightarrow{FD}(\overrightarrow{AF} + \overrightarrow{BF})}{2}.$$

Mivel $\overrightarrow{AF} + \overrightarrow{BF} = \mathbf{0}$, így ezzel beláttuk, hogy az $\overrightarrow{AD} \cdot \overrightarrow{CG}$ szorzat valóban zérus, tehát az $\overrightarrow{AD}$ és $\overrightarrow{CG}$ szakaszok derékszöget zárnak be egymással.

Tatai Mihály (Szekszárd, Garay János Gimn., 12. évf.)

IV. megoldás. Helyezzük el a háromszöget a derékszögű koordinátarendszerben a következőképpen: $F(0;0)$, $A(-b;0)$, $B(b;0)$, $C(0;c)$. Ekkor $\overrightarrow{CB}(b;-c)$, az FD egyenes egyenlete $bx - cy = 0$, másképp $x = \frac{c}{b}y$; a CB egyenes egyenlete pedig $cx + by = cb$.

Mivel a két egyenes metszéspontja D, ezért a CB egyenletébe behelyettesítve $x = \frac{c}{b}y$-t, megkapjuk D koordinátáit:

$$D\left(\frac{c^2b}{c^2+b^2}; \frac{cb^2}{c^2+b^2}\right).$$

G az FD felezőpontja:

$$G\left(\frac{1}{2} \cdot \frac{c^2b}{c^2+b^2}; \frac{1}{2} \cdot \frac{cb^2}{c^2+b^2}\right).$$

Ebből

$$\overrightarrow{CG}\left(\frac{1}{2} \cdot \frac{c^2b}{c^2+b^2}; \frac{1}{2} \cdot \frac{-cb^2-2c^3}{c^2+b^2}\right) \quad \text{és} \quad \overrightarrow{AD}\left(\frac{2c^2b+b^3}{c^2+b^2}; \frac{cb^2}{c^2+b^2}\right).$$

A merőlegesség szükséges és elégséges feltétele az, hogy a skaláris szorzat 0 legyen:

$$\overrightarrow{CG} \cdot \overrightarrow{AD} = \frac{1}{2} \cdot \frac{c^2b}{c^2+b^2} \cdot \frac{2c^2b+b^3}{c^2+b^2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{-cb^2-2c^3}{c^2+b^2} \cdot \frac{cb^2}{c^2+b^2} = 0.$$

Ezzel állításunkat beláttuk.

Németh Csilla Márta (Budapest, Puskás T. Távközlési Techn., 11. évf.)

33 dolgozat érkezett. 5 pontot kapott 20 versenyző: Agócs Katinka, Édes Lili, Horváth László, Kocsis Júlia, Komoróczy Ádám, Kormányos Hanna Rebeka, Magyar Boglárka, Mészáros Melinda, Nagy Olivér, Németh Csilla Márta, Rittgasszer Ákos, Surján Anett, Szécsi Adél Lilla, Szilágyi Éva, Takács Réka, Tanács Viktória, Tatai Mihály, Thuróczy Mylan, Török Boldizsár, Zsombó István. 4 pontos 2, 2 pontos 6, 0 pontos 5 dolgozat.